

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ**  
**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
**ВНУТРІШНІХ СПРАВ**  
**ФАКУЛЬТЕТ соціально-психологічної освіти та управління**  
**КАФЕДРА аналітичної економіки та менеджменту**

**КОНТЕНТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**Аналітична економіка: макро-, мікроаспекти**

(назва навчальної дисципліни)

Освітній ступінь **магістр**  
(назва ступеня вищої освіти)

Спеціальність **051 Економіка**  
(шифр і назва)

Освітня програма **«Ефективність захисту соціально-економічних систем» № 928 від 01.11.2018 р.**  
(назва, дата і № наказу про затвердження ОП)

Статус навчальної дисципліни: **обов'язкова**  
(обов'язкова або вибіркова)

Мова навчання: **українська**

Аналітична економіка: макро-, мікроаспекти // Контент навчальної дисципліни. – Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020. – 6 с.

**РОЗРОБНИК:**

**Паршин Ю.І.**, доктор економічних наук, професор кафедри аналітичної економіки та менеджменту

## **ТЕМА 1. АНАЛІТИЧНА ЕКОНОМІКА ЯК НАУКА. МЕТОДОЛОГІЯ АНАЛІТИЧНОЇ ЕКОНОМІКИ**

*Лекція № 1 – 2 год.*

Предмет і функції аналітичної економіки. Економічні суб'єкти. Національна економіка. Економічна ефективність. Макро - і мікроекономіка. Економіка і право. Функції аналітичної економіки. Позитивна і нормативна економічна наука. Цілі економічної політики. Макроекономічна нестабільність. Стабілізаційна політика.

Методологія аналітичної економіки. Основні методи пізнання економічних процесів. Наукове абстрагування. Економічний аналіз. Економічні категорії та економічні закони. Економічне моделювання. Ендогенні та екзогенні змінні. Економічні показники та їх види. Пастки на шляху економічного пізнання. Економічне сприйняття. Філософія економічної науки.

Місце аналітичної економіки у системі економічних наук. Аналітична економіка як теоретико-методологічна основа інших економічних наук. Етапи розвитку економічної науки. Основні напрями та школи в економічній науці. Внесок українських учених у розвиток економічної науки.

## **ТЕМА 2. ВИРОБНИЦТВО ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ**

*Лекція № 2 – 2 год.*

Економічні потреби та виробничі ресурси. Потреби та їх класифікація. Розвиток економічних потреб та їх безмежність. Потреби та економічні інтереси. Види економічних інтересів і їх взаємодія. Виробничі ресурси. Відновні та невідновні ресурси.

Виробництво та ефективність використання ресурсів. Процес виробництва як взаємодія його факторів. Витрати виробництва. Економічні та бухгалтерські витрати. Ефективність використання ресурсів. Повна зайнятість і повний обсяг виробництва. Обсяг продукту країни. Валовий внутрішній продукт (ВВП).

Проблема вибору і виробничі можливості національної економіки. Економічне зростання. Вибір в економіці. Крива трансформації. Суть і значення економічного зростання. Фактори та типи економічного зростання. Погляди на економічне зростання.

## **ТЕМА 3. РИНКОВА ЕКОНОМІКА. БАЗОВА МОДЕЛЬ ЕКОНОМІЧНОЇ РІВНОВАГИ ТОВАРНОГО РИНКУ**

*Лекція № 3 – 2 год.*

Ринкова економіка як господарська система. Основні принципи організації ринкової економіки. Сучасні моделі ринкової економіки. Схема

кругопотоку ресурсів, продуктів і доходів у ринковій економіці. Суть та генезис товарної форми виробництва. Форма виробництва як категорія. Види товарного виробництва. Суб'єкти товарних відносин. Продукт виробництва як товар. Попит на товар і його пропозиція. Ціна товару.

Зміст, функції та види ринків. Суть та функції ринку. Види ринків. Національний ринок. Ринок товарів і послуг. Ринки ресурсів. Ринок праці. Ринок природних ресурсів. Фінансові ринки. Кредитний ринок. Ринок цінних паперів. Інші сегменти національного ринку.

Рівновага на ринку. Модель економічної рівноваги.

Інфраструктура ринкової економіки. Суть ринкової інфраструктури та її складники. Інфраструктура товарного ринку. Товарні біржі. Фондова біржа. Фондові індекси. Біржа праці. Функції центрів зайнятості. Фінансова інфраструктура. Банківська система. Центральний банк та його функції. Комерційні банки та їх види. Процентна ставка та її чинники. Небанківські фінансові інститути.

## **ТЕМА 4. ОСНОВНІ МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ**

*Лекція № 4 – 2 год.*

Економічна система як сукупність механізмів організації національної економіки. Національна економіка та основні проблеми її організації. Суть та механізми економічної системи. Значення права в господарських системах. Типізація економічних систем. Власність та її місце в економічній системі. Права власності. Історичні типи, види і форми власності. Тенденції у розвитку відносин власності.

Валовий внутрішній продукт як основний показник обсягу виробництва країни. Національне рахівництво. Валовий внутрішній продукт (ВВП). Номінальний і реальний ВВП. Обчислення ВВП. Додана вартість.

Методи обчислення ВВП. Валовий внутрішній продукт як сума видатків. ВВП як сума доходів. Факторні доходи. Амортизація і непрямі податки. ВВП як сума доданої вартості. Інші показники обсягу національного виробництва. Валовий національний продукт (ВНП). Чистий внутрішній продукт (ЧВП). Національний дохід. Особистий дохід. Використовуваний дохід.

Показники рівня розвитку та функціонування національної економіки. Економічний розвиток країни і його рівень. Показники ефективності використання факторів виробництва. Темпи зростання національної економіки.

Показники рівня зайнятості: зайняті і безробітні. Рівень безробіття; види безробіття. Повна зайнятість; природна норма безробіття.

Показники рівня цін: Індекс споживчих цін (ІСЦ); дефлятор ВВП; зведення номінального до реального ВВП.

Показники зовнішньоекономічної діяльності держави: рівень відкритості економіки; платіжний баланс. Стан платіжного балансу України; обсяг зовнішнього боргу країни та її золотовалютні резерви.

## **ТЕМА 5 МАКРОЕКОНОМІЧНА НЕСТАБІЛЬНІСТЬ**

*Лекція № 5 – 2 год.*

Суть та причини економічних коливань. Безробіття: діловий цикл та його фази. Причини економічних коливань; соціально-економічні втрати від безробіття. Закон Оукена; причини безробіття і його рівень у різних країнах; державна політика зниження природної норми безробіття.

Інфляція як прояв макроекономічної нестабільності: суть інфляції та її види. Соціально-економічні наслідки інфляції; причини інфляції. Інфляція як багатofакторний процес; взаємозв'язок інфляції та безробіття. Крива Філіпса; методи боротьби з інфляцією.

Стабілізаційна політика, її види та інструменти: суть та знаряддя монетарної політики; фінансова політика і її інструменти; інші види стабілізаційної політики; дискусія щодо стабілізаційної політики.

## **ТЕМА 6 ЕКОНОМІЧНА ДИНАМІКА**

*Лекція № 6 – 2 год.*

Економічні основи світової економіки: причини становлення і суть міжнародної економіки; міжнародний поділ праці і його чинники; глобалізація господарського життя; основні форми міжнародних економічних відносин.

Зовнішня торгівля і зовнішньоторговельна політика: класичні та сучасні теорії зовнішньої торгівлі; основні риси зовнішньої торгівлі в сучасних умовах; зовнішня торгівля України та її перспективи; суть, види та інструментарій зовнішньоторговельної політики. Аргументи на користь протекціонізму та проти нього; міжнародні організації з регулювання зовнішньої торгівлі. СОТ.

Міжнародний рух капіталів та міжнародна міграція робочої сили: прямі і портфельні інвестиції. Транснаціональні корпорації та їх місце в економіці України; суть, причини та наслідки трудової міграції. Наслідки трудо-вої міграції для України; науково-технічне співробітництво країн та участь у ньому України.

Базові моделі макроекономічної динаміки.

## **ТЕМА 7 ДЕРЖАВА В СИСТЕМІ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ**

*Лекція № 7 – 2 год.*

Міжнародні валютно-фінансові відносини: валюта та її конвертованість. Номінальні і реальні валютні курси; плаваючі та фіксовані валютні курси; чинники, що впливають на плаваючий валютний курс; міжнародні валютно-фінансові організації. Міжнародний валютний фонд (МВФ) і Світовий банк; міжнародні валютні системи.

Національні економіки у світовій господарській системі: місце і роль розвинутих країн у світовій економіці: особливості економіки країн, що розвиваються. Джерела прискореного зростання нових індустріальних країн; економіка України у світових господарських зв'язках.

Міжнародна економічна інтеграція: суть, завдання регіональної економічної інтеграції та її форми; провідні міжнародні регіональні економічні об'єднання. ЄС і НАФТА; міжнародні галузеві об'єднання. ОПЕК; інтеграція України у світову економіку; глобальні проблеми сучасності.

## **РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**

### **Основні нормативні акти:**

1. Господарський кодекс України. Документ 436-IV, чинний, поточна редакція – Редакція від 07.02.2019, підстава - 2473-VIII.
2. Закон України «Про підприємництво».
3. Закон України «Про державну підтримку малого підприємництва».
4. Закон України «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні».
5. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності».
6. Закон України «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності».
7. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців».
8. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».
9. Указ Президента України від 1 червня 2005 року № 901/2005 «Про деякі заходи щодо забезпечення здійснення державної регуляторної політики».
10. Указ Президента України від 15 листопада 2000 року № 906/2000 «Про заходи щодо забезпечення підтримки та дальшого розвитку підприємницької діяльності».
11. Наказ Держпідприємництва від 18.10.2000 № 52, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 06.11.2000 № 6780/5001 «Про затвердження Типового положення про координаційну раду (комітет, комісію) з питань розвитку підприємництва при місцевих органах виконавчої влади».
12. Наказ Держпідприємництва від 06.05.2004 № 50 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо підготовки органами виконавчої влади інформації про здійснення ними державної регуляторної політики».

### **Підручники:**

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: у 2-х кн.. – Кн.1: Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка. Затверджено МОН / За ред. С.М. Панчишина. – К.: Знання, 2009. – 723 с.
2. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: у 2-х кн.. – Кн.2: Мікроекономіка. Затверджено МОН / За ред. С.М. Панчишина. – К.: Знання, 2010. – 437 с.
3. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика: В 2 т. / Пер. с англ. 2-го изд. – М.: Республика, 1992. – Т. 1. – 399 с.; Т.2. – 400 с.
4. Геєць В.М. Нестабільність та економічне зростання / В.М. Геєць. – К.: НАН України, Ін-т екон. прогнозування, 2000. – 344 с.
5. Гранберг А.Г. Динамические модели народного хозяйства / А.Г. Гранберг – М.: Экономика, 1985. – 240 с.
6. Замков О.О. Математические методы в экономике: учебник / О.О. Замков, А.В. Толстопятенко, Ю.Н. Черемных. – М.: МГУ им. М.В. Ломоносова, Издательство ДИС, 1998. – 368 с.

### **Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:**

1. Горчаков А.А. Компьютерные экономико-математические модели: учеб. пособие для вузов / А.А. Горчаков, И.В. Орлова – М.: Компьютер, ЮНИТИ, 1995. – 136 с.
2. Кобелев Н.Б. Практика применения экономико-математических методов и моделей: учеб.-практ. пособие / Н.Б. Кобелев. – М.: ЗАО «Финстатинформ», 2000. – 246 с.
3. Малыхин В.И. Математика в экономике: учебное пособие / В.И. Малыхин – М.: ИНФРА-М, 1999. – 356 с.
4. Економіко-математичне моделювання: навчальний посібник / Ю.В. Брагін. – К.: УМК ВО, 1990. – 196 с.
5. Паршина О.А. Інформаційні системи і технології в менеджменті / О.А. Паршина, В.М. Косарєв, Ю.І. Паршин. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2012. – 312 с. *(Гриф надано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України (лист № 1/11-11446 від 6 грудня 2011 р.)).*
6. Шелобаев С.И. Математические методы и модели в экономике, финансах, бизнесе: учеб. пособие для вузов / С.И. Шелобаев – М. ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 367 с.

### **Монографії та інші наукові видання:**

1. Паршин Ю.І. Стратегія забезпечення сталого економічного розвитку національного господарства: теорія, методологія і практика: монографія /Ю.І. Паршин. – Дніпропетровськ: Університет імені Альфреда Нобеля, 2016. – 408 с.
2. Паршина О.А. Управління конкурентоспроможністю продукції машинобудування: концепції, рішення, стратегії: моногр. / О.А. Паршина. – Д.: Національний гірничий університет, 2010. – 287 с. – 350 прим. – ISBN 978-966-350-242-7.
3. Паршина Е.А. Исследование свойств информационной связности в иерархической системе рефлексивного управления конкурентоспособностью продукции / Е.А. Паршина // Рефлексивные процессы в экономике: концепции, модели, прикладные аспекты: моногр. / Р.Н. Лепа, С.Н. Шкарлет, Ю.Г. Лысенко и др.; под ред. Р.Н. Лепы / НАН Украины, Ин-т экономики пром-сти. – Донецк: АПЕКС, 2012. – Т.1. – С. 123-139. – (Сер.: «Жизнеспособные системы в экономике = Життєздатні системи в економіці», вып. 3).
4. Parshyn Yu., Parshyna O. Productive resource management and distribution of resources in global companies and corporations under competitiveness support // STRUCTURAL TRANSFORMATIONS AND PROBLEMS OF INFORMATION ECONOMY FORMATION: Collective monograph. – Yunona Publishing, New York, USA, 2018. – P.6–13.
5. Миколенко І.Г. Особливості конкурентних стратегій розвитку підприємств України / О.В. Мандич, І.В. Наumenко, І.Г. Миколенко // Social and Economic Changes of contemporary society. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2017. – p. 124-130.
6. Стратегія підприємства у постіндустріальній економіці : монографія / [А.П. Наливайко, О.М. Гребешкова, Т.І. Решетняк та ін.]; за заг. ред. А.П. Наливайка, О.М. Гребешкової. – Київ: КНЕУ, 2017. – 418 с.

### **Інші джерела:**

1. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. Вернадського – [www.biblvornad.org.ua](http://www.biblvornad.org.ua).
2. Менеджмент. Бізнес. – [www.management.com.ua](http://www.management.com.ua).
3. Паршина О.А. Обґрунтування та побудова функцій належності в нечітко-логічній моделі оцінки фінансового стану підприємства та ризику настання його банкрутства / О.А. Паршина, В.Г. М'ячин, М.В. Куцинська // Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка – Одеса, 2016. – Том 21, Випуск 36(48). – 2016. – С. 86-91.
4. Паршина Е.А. Информационная модель экономического поведения предприятия при обеспечении конкурентоспособности продукции / Е.А. Паршина // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної



власності. Зб. наук. праць. – Маріуполь: ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», Вип. 14. – 2016. – С. 50-57.

5. Павлова В.А., Паршина О.А. Управління бізнес-процесами підприємства з використанням сучасних аналітичних технологій / В.А. Павлова, О.А. Паршина // Академічний огляд. – 2017. – № 1 (46). – С.54-61.

6. Нормативна база (будь-які правові пошукові системи, включно системи, що розташовані на офіційних сайтах в мережі Інтернет відповідних органів).

7. Науково-технічна бібліотека. Читальня on-line.  
<http://library.tu.edu.te.ua>

### **Інтернет-ресурси:**

1. Сервер Верховної Ради України: <http://www.rada.gov.ua>
2. Міністерство фінансів України <http://www.minfin.gov.ua>
3. Державна фіскальна служба України <http://www.sta.gov.ua>
4. Державна митна служба України <http://www.customs.gov.ua>
5. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку
6. <http://www.ssmc.gov.ua>
7. Рахункова палата України <http://www.ac-rada.gov.ua>
8. Нормативні акти України: [www.nau.kiev.ua](http://www.nau.kiev.ua)
9. Налоги и бухгалтерский учет: [www.basa.tav.kharkov.ua](http://www.basa.tav.kharkov.ua)
10. Урядовий портал [www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua)
11. Державний комітет статистики України [www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua)